

L'Europa «missing»

«El que hauria pogut ser un referent mundial de solidaritat humana, eficiència administrativa i capacitat resolutiva, ha esdevingut, tristament, un espai d'egoisme, desconcert i incompetència»

Ja va passar una cosa semblant, fa 12 anys, el novembre del 2008. Llavors, un grup terrorista va atemptar contra l'hotel Oberoi i va causar un centenar de morts i més de 300 ferits. Això era a Bombai, a la capital financera de l'Índia. Tot i que hi havia diferents polítics i ciutadans de la Unió Europea a l'hotel en qüestió, el cert és que, davant l'emergència produïda, la UE va passar-hi a la clandestinitat, com si diguéssim, i va desaparèixer del mapa institucional i polític present en aquell país asiàtic. A l'hora de la veritat, cadascú va recórrer a la diplomàcia del seu estat per sortir d'aquell clima de terror, tothom va tirar pel dret i la UE va demostrar la seva inexistència i inutilitat com a espai polític comú.

El mateix va ocórrer amb la gran crisi econòmica del 2008, els efectes de la qual encara duren, i amb la més recent crisi migratòria del 2015, amb les onades massives de refugiats afganesos, sirians, iraquians o kurds. Les actituds obertament feixistes d'alguns sectors minoritaris europeus davant la immigració no aconsegueixen d'amagar, de fet, que la UE no vol reconèixer que, majoritàriament, la seva és una població envellida i, per tant, necessita rejuvenir-se amb aportacions exteriors a aquesta.

Quan convé aparèixer davant del món com un àmbit políticoinstitucional clar, eficaç i identificable com a tal per tothom, la UE no hi és, no fa aquesta funció, ni presta aquest serveix, simplement desapareix. Lamentablement per a aquells a qui ens agradaria una Europa construïda sobre els pilars de la llibertat i els valors democràtics, la solidaritat humana, els drets socials i el benestar de les persones, la UE ha esdevingut, només, un espai econòmic i financer, d'acord amb la lògica més dura, rígida i freda del sistema capitalista. I prou. La major part dels cops que ens arriben notícies de la UE és en termes econòmics: euro, zona euro, Banc Central Europeu, subvencions, ajudes, sancions econòmiques...

Potser sóc un europeu romàntic d'una Europa impossible, nostàlgic d'una Europa que mai no ha existit, però no em puc estar de dir que, sobretot per motius bàsicament culturals, la idea d'Europa com a espai comú i compartit no em desagrada gens, sabent que aquesta idea d'Europa no té absolutament res a veure amb la d'ara, ni de bon tros. I que no considero aliens a mi Molière, Shakespeare, Cervantes, Dante, Goethe, Camoes, Ciceró o Aristòtil. Tot i que, com va escriure Joan F Mira, la meua Europa més propera potser s'acaba allà on s'acaba el gòtic...

La tragèdia del coronavirus, que s'emporta cada dia centenars de vides arreu del món, no ha fet més que tornar a demostrar la realitat més crua sobre la veritable funcionalitat i utilitat de la UE, per a tots els seus ciutadans. Cada estat ha anat pel seu compte, adoptant mesures diferents i a cops contradictòries, en absència d'una política comuna i compartida, de resposta al virus, tot palesant així la incapacitat europea per gestionar la situació de forma col·lectiva. Els estats han tornat a passar pel damunt de la UE, com una piconadora. Tots ells per separat -i la UE en el seu conjunt- han fet evident la seva manca d'anticipació i l'absència de solidaritat europea per deixar pas als egoismes nacionalistes d'estat, en una cursa desesperada, cadascú espavilant-se pel seu compte, per l'obtenció de mascaretes i altres estris necessaris.

No sabem com serà el món després del coronavirus, però entre les coses que hauran de canviar, amb tota certesa, una d'aquestes és la UE. Sobreviurà a aquesta crisi? Com és que les institucions europees han desaparegut en el moment que més calia una estratègia unitària d'atac conjunt europeu contra el coronavirus? Com pot ser que s'hagi pres consciència del perill amb tant de retard i fins i tot, ara mateix, no sembla que tothom en valori igual l'abast en vides

humanes i els efectes devastadors sobre la societat europea i la humanitat sencera?

En el cas que Europa continuï sent el centre de referència del món, l'indret on es creuen i barregen pobles, cultures i llengües, resulta que aquest espai és, avui, el més castigat pel virus. I de cap de les maneres, en l'administració d'aquesta crisi, no es pot dir que hi hagi, precisament, una gestió europea de la pandèmia, perquè aquesta no existeix. El que hauria pogut ser un referent mundial de solidaritat humana, eficiència administrativa i capacitat resolutiva, ha esdevingut, tristament, un espai d'egoisme, desconcert i incompetència. Llegint els clàssics, escoltant música, contemplant la pintura, l'escultura i l'arquitectura civil i religiosa, continuem més convençuts que mai que la civilització europea és tota una altra cosa.